

Strategie voor gendergelijkheid (2018 – 2023) van de Raad van Europa

Op 7 maart 2018 aanvaardde het ministerieel comité van de [Raad van Europa](#) (hierna ook ‘de Raad’)¹ een nieuwe [strategie voor gendergelijkheid \(2018-2023\)](#). De Raad is van oordeel dat gendergelijkheid cruciaal is om mensenrechten, de rechtstaat en het democratisch systeem te vrijwaren. De strategie bouwt verder op de voorgaande [strategie voor gendergelijkheid \(2014 – 2017\)](#). Andere inspiratiebronnen zijn [het Europees verdrag voor de rechten van de mens](#), [het Verdrag over het voorkomen en bestrijden van geweld en intrafamiliaal geweld op vrouwen](#) (hierna ‘Verdrag van Istanboel’), [het Verdrag over de bestrijding van mensenhandel](#) en het [Verdrag over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik](#) (hierna ‘Verdrag van Lanzarote’). Bovendien draagt de strategie bij aan de verwezenlijking van de wereldwijde agenda voor vrouwenrechten en gendergelijkheid,² vastgelegd in het [Verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen \(CEDAW\)](#), het [Peking Actieplatform](#) en in [Agenda 2030 en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen](#).

In de nieuwe strategie is het implementeren van bovenstaande verdragen in de lidstaten maar één van de aandachtspunten om tot effectieve gendergelijkheid te komen. Daarnaast houdt de Raad in haar strategie rekening met mogelijke hindernissen die gelijkheid tussen vrouwen en mannen in de weg staan. Zo houdt de huidige politieke en economische context niet alleen bestaande obstakels voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen in stand, maar brengt deze ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Denk maar aan het aanhoudend gendergerelateerd geweld, de genderkloven (loonkloof, pensioenkloof,...) en structurele barrières die vrouwen en mannen tot traditionele rollen beperken (bijvoorbeeld in het onderwijs, de ICT-sector en het bedrijfsleven), de ondermaatse deelname van vrouwen aan besluitvorming en schadelijke genderstereotypen en seksisme die hardnekkig overeind blijven. Recenter kwamen daar economische moeilijkheden en bijhorende besparingspolitiek bij, het toenemend nationalisme en populisme en diens aanvallen op vrouwenrechten, het afnemen van middelen voor gendergelijkheid en het niet uitvoeren van eerder aangenomen beleidsrichtlijnen, verdragen en aanbevelingen.

¹ De Raad van Europa is geen instelling van de Europese Unie (EU), maar een intergouvernementele organisatie die vooral tot doel heeft in Europa: de mensenrechten te beschermen, de culturele verscheidenheid te bevorderen en rassendiscriminatie en onverdraagzaamheid te bestrijden. Binnen deze organisatie werd het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) opgesteld.

² Onder ‘gendergelijkheid’ verstaat de Raad van Europa ‘gelijke rechten voor vrouwen en mannen, meisjes en jongens, net zoals dezelfde zichtbaarheid, empowerment, verantwoordelijkheid en deelname, in alle delen van publiek en privaat leven’. Daarnaast impliceert gendergelijkheid volgens de Raad gelijke toegang tot en verdeling van middelen tussen vrouwen en mannen.

Verder erkent de Raad in de strategie de noodzaak van gerichte beleidsmaatregelen, acties om de kennis rond gendergelijkheid in de lidstaten te ondersteunen, het in kaart brengen en verspreiden van goede praktijken én gendermainstreaming, ofwel: *“de (re)organisatie, verbetering, ontwikkeling en evaluatie van beleidsprocessen, zodat een gendergelijkheidsperspectief ingesloten wordt in alle ontwikkeling en elke evaluatie van beleidsprocessen op alle niveaus en in alle fasen van het beleidsproces, door de actoren die normaalgezien betrokken zijn bij dit proces.”*³ En waarbij een tweesporenbeleid wordt gevolgd wordt van specifieke acties en een specifiek beleid enerzijds, en gendermainstreaming in alle programma’s en alle beleid van de Raad van Europa om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen.”⁴

In de nieuwe strategie is er tot slot meer aandacht voor intersectionele gronden van discriminatie en wordt erkend dat bepaalde groepen vrouwen (Roma-vrouwen, vrouwen met een beperking, vluchtelingenvrouwen, ...) daardoor soms kwetsbaarder zijn.⁵ De strategie houdt rekening met de gevolgen die genderongelijkheid tussen vrouwen en mannen heeft voor zowel het publieke, private als familiale leven. De rol van jongens en mannen is dan ook cruciaal voor het bekomen van effectieve gendergelijkheid. Tot slot moet de implementatie van de strategie op een gecoördineerde manier gebeuren met andere strategieën en actieplannen van de Raad van Europa⁶ en zijn strategische partnerschappen (met onder andere internationale organisaties, lokale besturen, de media, het middenveld en de privésector) van groot belang.

In de strategie zijn zes strategische doelstellingen weerhouden, die het leven van vrouwen, mannen, meisjes en jongens in alle lidstaten van de Raad van Europa moeten verbeteren. Het is aan de regeringen van lidstaten om de nieuwe strategie te implementeren, in nauwe samenwerking met instellingen voor gelijkheid en het middenveld. Hierboven staan de algemene acties die de Raad van Europa zal ondernemen reeds opgesomd (het promoten en ondersteunen van de implementatie van bovenvermelde beleidsinstrumenten – en aanbevelingen, het verzamelen en verspreiden van goede praktijken, het ondersteunen van dataverzameling en onderzoek, het opzetten van partnerschappen

³ Zie o.m. het [rapport van de expertengroep voor de Raad van Europa over gendermainstreaming](#), opnieuw gepubliceerd in 2004 door de afdeling Mensenrechten van de Raad van Europa onder de titel: Gender mainstreaming. Conceptual framework, methodology and presentation of good practices. Final report of activities of the Group of Specialists on Mainstreaming. Zie ook het desbetreffende besluit en de mededeling van het ministerieel comité van de Raad van Europa: [Recommendation No. R \(98\) 14](#) en [CM/Del/Dec\(98\)628 appendix 2](#).

⁴ Zie [aanbeveling CM/Rec\(2007\)17](#).

⁵ De strategie verwijst hiervoor naar de [Aanbeveling CM/REC\(2007\)17](#): “bepaalde groepen vrouwen zijn, als gevolg van de combinatie van hun geslacht met andere factoren, bijvoorbeeld hun ras, kleur, taal, religie, politieke of andere overtuiging, nationaliteit of sociale origine, associatie met een nationale minderheid, bezit, geboorte of andere status, bijzonder kwetsbaar. Bovenop de discriminatie op grond van hun geslacht, ervaren deze vrouwen nog één of meerdere andere vormen van discriminatie”

⁶ Kinderrechten, cyberveiligheid, rechten voor personen met een beperking, de inclusie van Roma, de bescherming van migrerende kinderen,

met relevante stakeholders – voornamelijk in de media, het bedrijfsleven en het onderwijs). Hieronder zoomen we in op de specifieke acties en aanbevelingen bij de doelstellingen.

Doelstelling 1: voorkomen en bestrijden van genderstereotypen en seksisme

Genderstereotypen⁷ vormen niet alleen een obstakel om effectieve gendergelijkheid te bekomen, ze helpen genderdiscriminatie ook in stand houden. Gendergerelateerd cybergeweld is een relatief nieuwe vorm, maar in het onderwijs, de media, de huishoudelijke taakverdeling en op de arbeidsmarkt botsen vrouwen en mannen nog steeds op vooroordelen. Voor sommige groepen vrouwen resulteert dat in beperkte toegang tot betaald werk en een hoger risico op armoede.

In de strategie geeft de Raad van Europa onder meer aan dat ze de implementatie van de aanbevelingen van de [Conferentie van Helsinki \(2014\)](#) en de [Conferentie van Amsterdam \(2013\)](#) (over genderstereotypen en beeldvorming van vrouwen) zal ondersteunen én dat ze zal evalueren hoe bestaande instrumenten door de lidstaten geïmplementeerd worden. Hierbij wordt in het bijzonder verwezen naar [Aanbeveling No.R\(96\)5](#). De Raad zal deze aanbeveling eventueel updaten en daarnaast een voorstel voor een aanbeveling over het voorkomen en bestrijden van seksisme opstellen, met aandacht voor nieuwe vormen van seksisme en seksistisch taalgebruik (zie [Aanbeveling No R \(90\)4](#)).

Doelstelling 2: voorkomen en bestrijden van geweld en intrafamiliaal geweld op vrouwen

Geweld en intrafamiliaal geweld op vrouwen blijft een wijdverspreid en ondergerapporteerd probleem, ondanks alle instrumenten (Verdrag van Istanboel, Europees verdrag voor de rechten van de mens, Verdrag van Lanzarote). De Raad wijst op een tekort aan middelen om gespecialiseerde ondersteuning en opvang voor de slachtoffers van geweld.⁸ Bijkomend is er nood aan gerichte beleidswijzigingen en acties om in de behoeften van bepaalde groepen vrouwen te voorzien (bijvoorbeeld vrouwen met een andere seksuele oriëntatie en vluchtelingenvrouwen, zie verder ook doelstelling 5).

In de Strategie geeft de Raad onder meer aan dat ze lidstaten zal ondersteunen om relevante internationale instrumenten te implementeren, waaronder het [CEDAW-verdrag](#), rekening houdend met de [algemene aanbeveling 35](#) over gendergerelateerd geweld op vrouwen en [algemene](#)

⁷ In de strategie worden genderstereotypen gedefinieerd als “vooraf gevormde sociale en culturele patronen of ideeën waarbij vrouwen en mannen karakteristieken en rollen toegewezen krijgen op basis van en beperkend voor hun geslacht.”

⁸ Zie <https://rm.coe.int/16805915e9>.

[aanbeveling 19](#) van het Toezichthoudend comité bij het verdrag, én met [SDG 5](#) en SDG 16 uit Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. In lijn met het Verdrag van Istanboel verbindt de Raad zich ertoe om actie te ondernemen om onder andere seksueel geweld op vrouwen in de openbare ruimte en geweld op oudere vrouwen en mannen aan te kaarten, om de opstart en ontwikkeling van nationale organen en strategieën tegen geweld op vrouwen te ondersteunen en om de rol van mannen als daders van gendergerelateerd geweld verder onderzoeken.

Doelstelling 3: verzekeren dat vrouwen gelijke toegang hebben tot justitie

Gelijke toegang tot justitie⁹ is een mensenrecht en cruciaal om de rechtstaat en een functionerende democratie te verzekeren. Vrouwen worden geconfronteerd met extra obstakels in de toegang tot justitie, onder meer door genderongelijkheid in de maatschappij en het rechtssysteem, culturele barrières en genderstereotypen. Opnieuw zijn er bepaalde groepen vrouwen extra kwetsbaar (bijvoorbeeld slachtoffers van gendergerelateerd geweld, vluchtelingenvrouwen, vrouwen met een beperking en oudere vrouwen). De Raad verbindt zich er toe om lidstaten te ondersteunen bij het implementeren van [SDG 16](#), de [algemene aanbeveling 33](#) van het CEDAW-comité en de aanbevelingen van de [conferentie van Bern \(2016\)](#), en om verder uitvoering te geven aan actie 2.4. uit het [Actieplan gerechtelijke onafhankelijkheid en onpartijdigheid \(2016-2021\)](#), om beslissingen van rechtbanken te monitoren en op te volgen, om het bewustzijn te verhogen over de obstakels die gelijke toegang van vrouwen tot justitie in de weg staan en om informatie te verspreiden over de relevante instrumenten van de Raad van Europa in dit verband.

Doelstelling 4: gelijke deelname van vrouwen en mannen aan politieke en publieke besluitvorming

Een gelijke deelname van vrouwen en mannen in politieke en publieke besluitvorming is essentieel voor een goedwerkende democratie. Ondanks het invoeren van nieuwe wetten en beleidsmaatregelen in verschillende lidstaten (zoals de [aanbeveling CM/Rec\(2007\)17 over standaarden en mechanismen voor gendergelijkheid](#) en het engagement van regeringen voor een “[50-50 Planeet](#)” tegen 2030) en goede voorbeelden, stelt de Raad vast dat vrouwen ondervertegenwoordigd blijven waardoor besluitvorming een mannenzaak blijft. Een aantal van de obstakels voor vrouwen zijn de electorale systemen, de werking van politieke partijen, genderstereotypen, waarden en normen die rond het familiemodel hangen en de verdeling van onbetaalde (zorg)arbeid. De Raad van Europa verbindt zich er onder meer toe om de lidstaten te ondersteunen in het bereiken van pariteit in de besluitvorming, om de effectiviteit en de implementatie van [Aanbeveling Rec\(2003\)3](#) te evalueren, om acties die de deelname van vrouwen

⁹ Dit houdt het recht op een efficiënte oplossing, het recht op een eerlijk proces, het recht op gelijke toegang tot rechtbanken en het recht op juridische hulp en representatie in.

aan verkiezingen als kiezer en als kandidaat bevorderen te ondersteunen en om zelf een gelijke deelname van vrouwen en mannen in alle organen van de Raad van Europa te bereiken.

Doelstelling 5: bescherming van de rechten van vluchtelingen-, migranten- en asielzoekende vrouwen en meisjes

De vaak precaire situaties waarin een groeiend aantal vluchtelingen-, migranten- en asielzoekende vrouwen zich bevinden, roepen bij de Raad twijfels op over hun veiligheid, in het bijzonder wanneer ze alleen of met kinderen reizen, zwanger zijn of het slachtoffer zijn van intersectionele discriminatie. Er is nood aan de integratie van een genderperspectief en aan gendermainstreaming binnen de relevante beleidsdomeinen. De Raad van Europa verbindt zich er onder meer toe om de lidstaten te ondersteunen bij de implementatie van relevante beleidsinstrumenten, waaronder het [Actieplan om vluchtelingen- en migrantenkinderen in Europa te beschermen](#) en [algemene aanbeveling 32](#) van het CEDAW-comité,¹⁰ de implementatie van bestaande standaarden rond het voorkomen van gendergerelateerd geweld bij vluchtelingen-, migranten- en asielzoekende vrouwen en meisjes, tools te ontwikkelen om de aangewezen behandeling van vluchtelingen-, migranten en asielzoekende vrouwen te verzekeren, [Aanbeveling R\(79\) 10](#) te actualiseren en de implementatie ervan te evalueren en onafhankelijke monitoring mechanismes van de raad aan te moedigen om gendermainstreaming op te nemen in hun werk en waar mogelijk aanbevelingen te doen.

Doelstelling 6: realiseren van gendermainstreaming in alle beleid en alle maatregelen

De [instrumenten voor gendermainstreaming](#) van de Raad van Europa vormen de basis om deze doelstelling te realiseren. De ministerraad heeft al een aantal aanbevelingen aangenomen in verschillende domeinen (onderwijs, media, sport, audiovisuele sector) en het wordt steeds meer aanvaard dat een genderbewuste aanpak nodig is om tot beter beleid te komen. Heel wat lidstaten promoten gendermainstreaming nu al in hun nationaal beleid, maar de Raad merkt op dat regelmatige evaluaties nodig zijn om de overblijvende uitdagingen aan te pakken. In de periode 2014 – 2017 werd de samenwerking versterkt binnen de verschillende onderdelen van de Raad van Europa om een gendergelijkheidspectief op alle niveaus te implementeren. In de nieuwe strategie verbindt de Raad zich ertoe om gendermainstreaming door te voeren in al haar beleidsdomeinen en in haar lidstaten, onder meer door middel van specifieke plannen per land, trainingen voor het personeel en gendergerichte beleidsanalyses te ondersteunen.

¹⁰ Het [CEDAW-comité](#) is het toezichthoudend comité bij het Verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen.

Belangrijke documenten

[Strategie voor Gendergelijkheid 2018 – 2023](#)

[Europees verdrag voor de rechten van de mens](#)

[Verdrag over het voorkomen en bestrijden van geweld en intrafamiliaal geweld op vrouwen](#)

[Verdrag over de bestrijding van mensenhandel](#)

[Verdrag over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik](#)

[Rapport van de expertengroep voor de Raad van Europa over gendermainstreaming](#)

[VN-verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen](#)